

LKL tiedotustilaisuus 29.07.2022, Tankavaara

Tiedotustilaisuuteen osallistui 40 kullankaivuusta kiinnostunutta henkilöä. Puheenjohtaja Marko Touru avasi tiedotustilaisuuden ja toivotti kaikki tervetulleeksi.

Antti Peronius kertoi aluksi, että edunvalvonnan uutiset harvoin ovat iloisia. Samat asiat, joista hän kertoi maaliskuun seminaarissa ovat edelleen ajankohtaisia.

Lupamaksujen korotukset ovat Peroniuksen mukaan pikkuharmeja kullankaivajan arjessa. Tukes perustelee maksujen korotuksia sillä, että muutamien kaivajien aiheuttamat erilaiset hälytykset ja tarkastukset ovat lisääntyneet. Näiden tilanteiden takia kaikki kaivajat kollektiivisesti saavat taloudellisen sanktion, vaikka itse olisivat toimineet lupaehtojen mukaisesti.

Vakuusmaksujen hinnat ovat myös nousseet, vaikka kullanhuuhdonta-alueita ei ole jäänyt maisemoimatta tai siivoamatta. Liitto on osaltaan huolehtinut sellaisten valtauksien siivoamisesta, jotka ovat jääneet purkamatta esimerkiksi omistajan sairastumisen tai kuoleman takia. Vakuusmaksut nousevat myös siksi, että yhteisvakuuksia ei hyväksytä enää, vaan kaikista valtauksista pitää maksaa erillinen vakuusmaksu.

Metsähallituksen luontopalvelut ovat saaneet julkista rahaa paljon ja he kartoittavat nyt intensiivisesti erilaisia direktiivilajeihin liittyviä kasveja, joita löytyy myös kullankaivuualueilta. Kullankaivuu luultavasti tulee estymään esimerkiksi laaksoarhon esiintymisalueille, vaikka se ei ole erityisen suojelun kohteena. On odotettavissa, että erityisiä suojeltavia kasveja löytyy lisää kullankaivuualueilta.

Peronius kertoi, että muinaismuistolain nykyiset tiukat tulkinnat vaikuttavat kullankaivuuseen. Siida toimii muinaismuistolain mukaisissa lausunnoissa ja heillä on tietenkin vahvat kiinnikkeet saamelaisuuteen. Siidan lausuntojen mukaan 1920 luvun kullankaivuualue on jo muinaismuistolain mukainen kohde, joka estää kullankaivuun alueella. Tukes ei ole vielä ottanut näin tiukkaa linjaa muinaismuistolain tulkinnassa. Siida on museoviranomaisen roolista siirtynyt myös maisemaekspertiksi. Se on lausunnoissaan todennut, että kullankaivuu on merkittävin

maisemahaitta Lapissa. Peroniuksen mukaan kullankaivuu ei ole edes sadan isoimman maisemahaittaa aiheuttavan vaikuttajan joukossa. Museoviranomainen, metsähallitus ja saamelaiskäräjät tekevät tällä hetkellä yhteistyötä, jonka tavoitteena on etsiä perusteita, joiden avulla kullankaivuuta voidaan rajoittaa.

Ympäristövaikutusten arviointiprosessi on edelleenkin kesken kolmen kullankaivajan osalta. Yva-prosessi normaalisti koskee vain todella isoja hankkeita, kuten tuulivoimaloita. ELY on yli kolme vuotta pantannut päätöstä siitä, tarvitseeko kyseisille valtauksille tehdä arviointiprosessi. Lain mukaan päätös on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun kaikki tarvittavat tiedot on saatu. Kun päätöstä ei ole tehty näiden kolmen kaivajan osalta, niin ei ole voitu myöskään aloittaa valitusprosessia. Liitto harkitsee kantelun tekemistä viranomaisen toiminnasta, koska nyt viranomainen käyttää päättämättömyyttään kullankaivuuhankkeiden jarruttamiseen.

Uusi ELY:n hyökkäys kohdistuu vanhoille kullankaivuualueille. ELY on lähettänyt tänä keväänä Liitolle tiedotteen, jossa todetaan yksikantaan, että kaikille Natura-alueilla oleville kullankaivuualueille tulee jatkossa tehdä täysmääräinen Natura selvitys, jossa hakijan tulee arvioida ja selvittää kullankaivuun vaikutukset alueeseen. Tällaiset selvitykset maksavat tuhansia euroja. Olemassa oleva oikeuskäytäntö ei tällä hetkellä velvoita luvanhakijaa tällaisiin selvityksiin. Koska ELY ei ole tehnyt asiasta virallista päätöstä, niin Liitto ei ole voinut valittaa siitä. Liitto on kuitenkin pyrkinyt laittamaan asiassa kampoihin ja kyseenalaistanut ELY:n toiminnan.

Meneillään oleva kaivoslakiuudistuksen myötä pykälä 38 § tulee muuttumaan ja se ei Peroniuksen mielestä välttämättä tuo kullankaivajille mitään hyvää. Luultavasti hakijalle lisää velvoitteita selvittää alkuperäiskansan oikeuksiin liittyviä vaikutuksia. Saamelaiskäräjillä on hyvät suhteet ministeriöihin ja he ovat pystyneet vaikuttamaan päätöksentekoon merkittävästi. He saavat yhteiskunnalta 150 000 € vuodessa siihen, että voivat jatkaa valitustehtäilyään ja jarruttaa kullankaivuuhankkeita. Ikävämpi laki Peroniuksen mukaan on luonnonsuojelulaki, jonka vaikutukset laajenevat muuallekin kuin vain suojelualueille. Sen avulla saatetaan rajoittaa kaivuuta kansallispuistossa.

Kaikki asiat eivät kuitenkaan Peroniuksen mukaan ole huonoja. Kullan maailmanmarkkinahinta on nyt 55€ gramma ja se pitää kullankaivuuta pinnalla. Kullankaivuuseen liittyvät televisio-ohjelmat kannustavat uusia jäseniä liittymään Liittoon. Julkisuus on hyvä asia ja hyvässä hengessä esiin tulevat jutut ovat aina kullankaivuun etu.

Peronius muistutti, että vuonna 2011 voimaan tullutta kaivoslakia Liitto on saanut muutettua kaksi kertaa kaivajille myönteisempään suuntaan. Nyt kuitenkin Liitto on toiminnallaan jäänyt samalle tasolle kuin 10 vuotta sitten. Peronius kannusti innovatiiviseen reippaaseen ja röyhkeään toimintaan jatkossa sekä kehittämään nykyaikaisempia toimintamuotoja, joilla kullankaivuu nousee positiivisessa valossa yleiseen tietoisuuteen. Kun jäseniä on Liitossa tarpeeksi ja kullankaivuu on harrastamisen lisäksi myös ammattimaista, niin Liiton vaikuttavuus ja mahdollisuus poliittiseen kuulemiseen on huomattavasti parempi. Tässä on Liiton jokaisella jäsenellä mahdollisuus tuoda esiin uusia ideoita, joilla saadaan korostettua kullankaivuun historiallista ja perinteikästä merkitystä.

Lopuksi Peronius ja Esther Takaluoma esittelivät Puhdas AU-hanketta, joka on toteutettu yhdessä Kajaanin AMK:n kanssa ja Lapinliiton rahoittamana. Hankkeen tavoitteena on ollut konekaivuun kiertovesijärjestelmien kehittäminen, niin että mahdolliset päästöt saadaan mahdollisimman vähäiseksi. Vesilaki on nykyisin hyvin ankara ja Liitto pyrkii kehittämistoiminnallaan reagoimaan asioihin etukäteen. Hankkeessa pyritään löytämään ratkaisuja, jolla kierrätysvesi kirkastuu nopeammin ja hienoaaines laskeutuu nopeammin. Esther Takaluoma tutkii eri lisäaineiden vaikutusta kierrätysveteen ja on saanut jo hyviä tuloksia kentällä suoritetuissa testeissä.

Koosteen laatinut Anurag, joka vastaa myös kaikista tulkintavirheistä.